

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Roșca Maria,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Roșca Maria împotriva Societății pe Acțiuni „Apă-Canal Cahul” cu privire la anularea ordinului, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la serviciu, încasarea și achitarea indemnizației garantate la eliberare din funcție, încasarea și menținerea salariului mediu lunar, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 26 octombrie 2023 a Curții de Apel Cahul, prin care s-a respins apelul declarat de Roșca Maria și s-a menținut hotărârea din 06 iunie 2022 a Judecătoria Cahul, sediul Central,

*(Dosarul nr. 2rac-220/24
NR.PIGD 2-20095216-01-2ra-05032024)*

Recursul declarat după 01 septembrie 2023. Recursul este vădit neîntemeiat.
Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie temei de casare a acesteia.

Prima instanță: Judecătoria Cahul, sediul Central (jud: D. Bosfi)
Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud: G. Vavrin, N. Bondarenco, I. Dănăilă)

18 februarie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând, în lipsa părților, admisibilitatea recursului declarat de Roșca Maria,

Curtea Supremă de Justiție, în completul de judecată compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*

Ion Munteanu,

Oxana Parfeni, *Judecătorii*

constată următoarele:

ÎN FAPT:

1. La 07 august 2020, Roșca Maria a depus cerere de chemare în judecată împotriva SA „Apă-Canal Cahul” cu privire la anularea ordinului, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la serviciu, încasarea și achitarea indemnizației garantate la eliberare din funcție, încasarea și menținerea salariului mediu lunar, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

2. În susținerea acțiunii reclamanta a indicat că a activat în calitate de contabil-șef la SA „Apă-Canal Cahul”, începând cu 20 iulie 2017.

3. Prin ordinul nr.45 din 12.03.2020 a fost concediată în temeiul art.86 alin.(1) lit.y) din Codul muncii, pentru deținerea de către salariat a statutului de pensionar pentru limita de vârstă.

4. Prin ordinul nr.8 din 13.01.2020 a directorului SA „Apă-Canal Cahul” au fost aprobate statele de personal ale întreprinderii, unde erau indicate 2 funcții de contabil, iar în „Tarifarea personalului pentru anul 2020” era indicat expres că dânsa ocupă funcția de contabil-coordonator și nu funcția de contabil-șef la care a fost angajată inițial.

5. Prin aprobarea noilor state de personal, directorul SA „Apă-Canal Cahul” a exclus din vechile state de personal funcția de contabil-șef, fără a respecta procedura de reducere a statelor de personal prevăzută de art.88 alin.(1) din Codul muncii.

6. Prin excluderea din statele de personal a funcției de contabil-șef și includerea funcției de contabil-coordonator, angajatorul nu a încheiat un acord de modificare a contractului individual de muncă după cum prevede art.68 din Codul muncii.

7. Consideră reclamanta că angajatorul a încălcat prevederile art.74 din Codul muncii, care cert stipulează că transferul salariatului la o altă muncă permanentă în cadrul aceleiași unități, cu modificarea contractului individual de muncă conform art.68, precum și angajarea prin transferare la o muncă permanentă la o altă unitate ori transferarea într-o altă localitate împreună cu unitatea, se permit numai cu acordul scris al părților. Salariatul care, conform certificatului medical, necesită acordarea unei munci mai ușoare urmează a fi transferat, cu consimțământul scris al acestuia, la o altă muncă, care nu-i este contraindicată. Dacă salariatul refuză acest transfer, contractul individual de muncă se desface în conformitate cu

prevederile art.86 alin.(1) lit.x). În cazul în care un loc de muncă corespunzător lipsește, contractul individual de muncă va fi desfăcut în temeiul art.86 alin.(1) lit.d). În caz de transfer în condițiile alin.(1) și (2), părțile vor opera modificările necesare în contractul individual de muncă conform art.68, în temeiul ordinului (dispoziției, deciziei, hotărârii) emis de angajator care se aduce la cunoștința salariatului, sub semnătură, în termen de 3 zile lucrătoare.

8. Reclamanta a reținut că temeiul de concediere prevăzut la art.86 alin.(1) lit.y) din Codul muncii, aplicat de către angajator, a fost introdus în Codul muncii și respectiv a intrat în vigoare la 20 octombrie 2017, introdusă prin Legea nr.188 din 21.09.17, pe când contractual individual de muncă a fost încheiat cu SA „Apă-Canal Cahul” la 20.07.2017.

9. Consideră că reieșind din prevederile art.7 Cod civil, legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare. Legea nouă este aplicabilă situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării sale în vigoare. De la data intrării în vigoare a legii noi, efectele legii vechi încetează, cu excepția cazurilor în care legea nouă prevede altfel. În cazul situațiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura și întinderea drepturilor și obligațiilor părților, precum și orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel. În situațiile prevăzute la alin.(4), dispozițiile legii noi se aplică modalităților de exercitare a drepturilor sau de executare a obligațiilor, precum și de înstrăinare, preluare, transformare sau de stingere a acestora. De asemenea, dacă legea nouă nu prevede altfel, clauzele unui act juridic încheiat anterior intrării în vigoare a legii noi contrare dispozițiilor ei imperative sunt, de la această dată, lipsite de orice efect juridic.

10. În contextul enunțat, Maria Roșca a solicitat admiterea acțiunii, anularea ordinului nr.45 din 12 martie 2020, prin care a fost concediată din funcție în temeiul art.86 alin.(1) lit.y) din Codul muncii; restabilirea în funcție; încasarea din contul SA „Apă-Canal Cahul” în beneficiul său a salariului pentru perioada absenței forțate de la muncă în mărimea salariului mediu lunar, încasarea și achitarea indemnizației garantate la eliberare conform art.186 pct.1 lit.a), încasarea și menținerea salariului mediu lunar conform art.186 pct.1 lit.b), încasarea sumei de 50 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE:

11. Prin hotărârea din 06 iunie 2022 a Judecătoriei Cahul, sediul Central s-a respins ca neîntemeiată acțiunea civilă depusă de Roșca Maria.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL:

12. La 15 iunie 2022, Roșca Maria a depus apel nemotivat, iar la 25 august 2022 a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea integrală a hotărârii din 06 iunie 2022 a Judecătorei Cahul, sediul Central, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii sale integral.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL:

13. Prin decizia din 26 octombrie 2023 a Curții de Apel Cahul s-a respins apelul declarat de Maria Roșca și s-a menținut hotărârea din 06 iunie 2022 a Judecătorei Cahul, sediul Central.

14. Prima instanță și instanța de apel au motivat soluțiile de respingere a acțiunii, prin faptul că reclamanta Roșca Maria, activând în cadrul SA „Apă-Canal Cahul”, în funcția de contabil-șef, în temeiul contractului individual de muncă nr.76 din 20.07.2017, cu durata contractului „nedeterminată”, a fost eliberată din această funcție prin ordinul nr.45 „Cu privire la modificarea ordinului nr.46 din 20.01.2020” în temeiul art.86 alin.(1) lit.y¹) din Codul muncii, pe motivul deținerii de către salariată a statutului de pensionară pentru limită de vârstă, faptul dat rezultând și din datele din buletinul de identitate al reclamantei din care rezultă că dânsa este născută la *****, prin urmare, la momentul concedierii reclamanta Roșca Maria deținea statut de pensionară pentru limită de vârstă.

15. Instanța de apel a considerat neîntemeiate și declarative argumentele apelantei Roșca Maria precum că legislația muncii garantează drepturi egale pentru toate persoanele încadrate în câmpul muncii și nu permite discriminarea celor vârstnici, precum și că în cazul său a fost numită în funcție de contabil – coordonator prin ordinul nr.8 din 13 ianuarie 2020 (care a intrat în vigoare la 01.01.2020), primind salariul pentru ocuparea acestei funcții până la eliberare (13 martie 2020), fără a avea o fișă de post și fără a fi înștiințată, precum și că înștiințarea despre eliberarea sa din funcție a fost de fapt la data de 22 ianuarie 2020 prin ordinul nr.6, care nu i s-a prezentat, și când l-a solicitat, i s-a comunicat că ordinul respectiv a fost anulat, care nu i s-a oferit. Or, temeiul care a servit la eliberarea din funcție a Mariei Roșca a fost anume deținerea de către acesta a statutului de pensionar pentru limită de vârstă. La caz, instanța de apel a subliniat că, este prerogativa (dreptul) angajatorului și nicidecum nu constituie un tratament discriminatoriu sau de efectuare a muncii necalitative, ci survenirea de drept a unei situații care permite angajatorului concedierea salariatului pentru acest temei.

16. Distinct, instanța de apel a menționat că în pct.21 al deciziei Curții Constituționale nr.61 din 19 iunie 2018 de inadmisibilitate a sesizării nr.74g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 86 alin.(1) lit.y¹) din Codul muncii al Republicii Moldova (menținerea de către persoana

pensionată a statutului de salariat), dosarul nr.74g/2018, Curtea Constituțională a explicat că, norma criticată prevăzută la art.86 alin.(1) lit.y¹) din Codul muncii, nu constituie un tratament diferențiat în privința angajatorilor pensionari care au atins limita de vârstă. Principiul egalității, garantat de art.16 alin.(2) din Constituție, nu presupune uniformizarea ci un tratament egal în situații egale. Pentru situații diferite tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. De asemenea, Curtea Europeană a reiterat faptul că pentru a se pune problema discriminării trebuie să existe un tratament diferențiat al persoanelor care se află în situații analoage sau relativ similare (*a se vedea Carson și alții v. Regatul Unit [MC], hotărârea din 16 martie 2010, §61; Acar și alții v. Turcia, decizia din 12 decembrie 2017, §37*).

17. Instanța de apel a remarcat că concedierea în temeiul art.86 alin.(1) lit. y¹) din Codul muncii, aplicată prin ordinul nr.45 din 12 martie 2020, în privința Mariei Roșca, a fost motivată pe faptul deținerii de către salariat a statutului de pensionar pentru limită de vârstă, fapt confirmat prin buletinul de identitate a reclamantei Roșca Maria.

18. Instanța de apel a apreciat critic argumentele invocate de Maria Roșca precum că ordinul de eliberare i-a fost eliberat numai la solicitarea sa la 03 august 2020, precum și că din acest ordin a aflat că a fost eliberată din funcția de contabil-șef, care nu se regăsea în statele de personal, respectiv în această funcție nici drepturi de semnătură a documentelor statistice și fiscale, nu poseda, or, din materialele cauzei cert rezultă că o astfel de funcție ca „*contabil coordonator*” nu există, iar probe care ar infirma acest aspect de către reclamanta/apelantă, nu au fost prezentate. La fel, nu a fost demonstrată existența procedurii de reducere a funcției sale, de vreme ce ultima a fost concediată anume în legătură cu deținerea statutului de pensionar pentru limită de vârstă.

19. La acest capitol, instanța de apel a reținut că la 15.10.2021 apelanta Roșca Maria s-a adresat Inspecției Financiare, solicitând verificarea respectării cadrului legal din domeniul muncii de către SA „Apă-Canal Cahul” în privința ei și anume, referitor la reducerea funcției de contabil-șef în cadrul SA „Apă-Canal Cahul” și calculul drepturilor salariale.

20. Prin scrisoarea nr.25-08-14/1604 din 19.11.2021, Inspecția Financiară a comunicat apelantei referitor la corectitudinea calculării și achitării plății salariale, că în cadrul inspectării financiare complexe efectuate la SA ”Apă-Canal Cahul”, în conformitate cu Programul activității de inspectare pentru sem. II al anului curent (Raportul din 29.10.2021) s-a constatat că în luna martie 2020, i-au fost calculate plățile salariale, de stimulare și compensatorii în sumă de 6375,09 lei, indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă în sumă de 1424,09 lei și ajutorul material cu prilejul sărbătorii de 8 martie în sumă de 500 de lei, încălcări sau omisiuni în acest sens, nefiind stabilite.

21. Instanța de apel a considerat irelevant argumentul apelantei precum că anumiți angajați din cadrul SA „Apă-Canal Cahul” au admis

anumite modificări și falsificări în acte și documente, or, acesta nu poate servi temei de anulare a ordinului contestat.

22. La fel, instanța de apel nu a reținut argumentul apelantei precum că temeiul de concediere prevăzut de art.86 alin. (1) lit. y¹) din Codul muncii a fost introdus după încheierea contractului individual de muncă, or, statutul de pensionar pentru limită de vârstă a intervenit odată cu împlinirea vârstei de pensionare, fapt ce a generat de la sine efecte juridice în cadrul executării contractului individual de muncă și a permis aplicarea prevederilor art.86 alin.(1) lit.y¹) din Codul muncii.

23. Instanța de apel a rezumat că având în vedere respingerea pretențiilor de bază de anulare a ordinului de concediere și restabilire la locul de muncă atrage drept consecință decăderea posibilității de admitere a pretențiilor subsecvente (încasarea salariului pentru absența forțată de la locul de muncă, încasarea indemnizației garantate la eliberare, încasarea și menținerea salariului mediu lunar, încasarea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată), acestea fiind direct dependente de primele.

24. Reieșind din cele expuse instanța de apel a concluzionat că prima instanță, la examinarea litigiului, a aplicat corect normele materiale și procedurale raportului juridic, dând apreciere probelor administrate în conformitate cu cerințele art.130 CPC, iar argumentele invocate în cererea de apel nu constituie temei de a casa hotărârea contestată, din care considerente a considerat de a respinge apelul declarat de Roșca Maria și de a menține hotărârea primei instanțe.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS:

25. La 15 februarie 2024, Roșca Maria a declarat recurs împotriva decizie instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 26 octombrie 2023 a Curții de Apel Cahul și a hotărârii din 06 iunie 2022 a Judecătoria Cahul, sediul Central, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii sale.

SOLICITĂRILE RECURENTEI:

26. În susținerea recursului, Roșca Maria a indicat că decizia de apel vine în contradicție cu circumstanțele cauzei și cadrul legal aplicabil speței. Instanțele de judecată ierarhic inferioare au ignorat faptul că deși există o prevedere legală care permite concedierea în temeiul art.86 alin.(1) lit.y¹) din Codul muncii, totuși angajatorul trebuia să respecte procedura de emitere a ordinului cu efecte juridice, în conformitate cu prevederile legale și principiile de drept.

27. A fost lăsată fără apreciere faptul că concedierea sa pe motivul obținerii statutului de pensionar a fost dispusă de angajator prin ordinul nr.45 din 12 martie 2020, care modifică ordinul nr.46 din 20.01.2020, în

timp ce în perioada 20.01.2020 – 13.03.2020, era încadrată în câmpul muncii.

28. Chiar dacă există bază legală pentru concediere, totuși angajatorul a dispus concediere sa printr-un ordin cu efect retroactiv, care afectează securitatea raporturilor juridice între angajator și salariat. Or, orice decizie de concediere trebuie să fie justificată, proporțională și să respecte drepturile și interesele părților implicate.

29. Recurenta consideră că instanța de apel a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a intra în esența litigiului, apreciind nerezonabil ordinele emise de angajator.

30. *În drept*, Roșca Maria și-a întemeiat recursul pe prevederile art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, potrivit căroră recursul este admis dacă: e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

POZIȚIA INTIMATEI:

31. La 26 iulie 2024, SA „Apă-Canal Cahul” a depus referință, solicitând să fie considerat inadmisibil recursul declarat de Roșca Maria, întrucât motivele recursului nu se încadrează în temeiurile de drept prevăzute la art.432 alin.(1) CPC.

32. În viziunea intimatei recursul conține argumentele și obiecții similare invocate în cererea de chemare în judecată și apel, asupra căroră instanțele de judecată ierarhic inferioare s-au expus corespunzător, reieșind din cumulul probelor administrate și în conformitate cu cadrul legal aplicabil speței. Temei de casare a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, la caz, lipsesc. Or, dezacordul recurenteii cu soluția instanței de apel nu constituie temei de casarea a deciziei contestate.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ:

33. Articolul 434 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă:
„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

34. Prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare de la 01 septembrie 2023.

35. În conformitate cu prevederile art.XI alin.(3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

36. Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale,

cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

37. În conjunctura enunțată, și având în vedere că, recursul a fost declarat la *15 februarie 2024*, adică după intrarea în vigoare a modificărilor operate în Codul de procedură civilă, acesta va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

38. Articolul 432 din Codului de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023):

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

39. Articolul 433 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023):

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: **f) recursul este vădit neîntemeiat.**

40. Articolul 440 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023):

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil. (2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

MOTIVAREA INSTANȚEI DE RECURS:

41. Cu referire la termenul de declarare a recursului, Curtea de Apel Cahul a pronunțat decizia la *26 octombrie 2023*, în ședință publică.

42. Din actele cauzei rezultă că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată în adresa Mariei Roșca la *29 ianuarie 2024*, însă nu se atestă date când a fost recepționată de către recurentă (f.d.200, vol.I).

43. Totodată, în recurs, Maria Roșca a menționat că copia deciziei motivate a instanței de apel a recepționat-o la *08 februarie 2024*, de la oficiul poștal.

44. Astfel, recursul declarat la *15 februarie 2024* de către Roșca Maria, a fost depus în interiorul termenului prevăzut de art.434 alin.(1) CPC.

45. Din analiza prevederilor legale precitate supra, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, urmează să însușească în condițiile Codului de procedură civilă exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele

citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

46. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul de procedură civilă dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate.

47. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

48. Se reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare la data declarării recursului.

49. Completul de judecată remarcă că articolul 442 alin.(1) din Codul de procedură civilă stabilește că instanța de recurs verifică legalitatea hotărârii atacate doar în limitele invocate în recurs. Această prevedere nu permite instanței de recurs să admită recursul din alte considerente decât cele invocate în recurs.

50. Din analiza recursului declarat de Roșca Maria rezultă că drept temei de declararea a recursului a fost invocat în esență prevederile *art.432 alin.(1) lit.e* din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023), potrivit cărora recursul este admis dacă hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

51. Cu referire la invocarea art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, recurenta susține că decizia instanței de apel este arbitrară și bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

52. Curtea Supremă de Justiție menționează că în sensul prevederilor lit.e) art.432 alin.(1) din Codul de procedură civilă, noțiunea de *hotărâre arbitrară* ori *de apreciere vădit nerezonabilă a probelor* urmează a fi stabilită în coraportul dintre mai multe principii.

53. Pentru a elucida înțelesul textului „*hotărâre arbitrară*” din art.432 alin.(1) lit.e) CPC, Curtea Supremă de Justiție ține cont, inclusiv, de sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în *cauza Bochan v. Ucraina (nr. 2)*, 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este *arbitrară* dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „*denegare a dreptății*”. De asemenea, în *cauza Balliktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie

2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

54. Totodată, potrivit art.71 alin.(4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, la interpretarea actului normativ se ține cont de nota de fundamentare, care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, a aprobat sau a emis actul normativ.

55. Nota informativă la Legea nr.246 din 31 iulie 2023 menționează următoarele: „...Utilizarea noțiunii de „hotărâre arbitrară” derivă din practica CtEDO, fiind utilizată pentru a defini situația în care judecătorii nu aduc nici o motivare pentru deciziile/hotărârile luate, sau când acestea sunt bazate pe greșeli evidente de fapt sau de drept comise de judecători. În esență, la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art.307 din Codul penal). ...”. Iar, în nota de subsol la textul menționat în paragraful precedent, nota informativă aduce mai multe exemple din jurisprudența CtEDO în care hotărârile au fost considerate arbitrare sau bazate pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Nota de subsol menționează următoarele în ceea ce privește cauzele civile: „Exemple de procedură civilă: Respingerea fără o motivare clară a unui recurs într-o cauză civilă și menținerea unei decizii care era în mod clar contrară circumstanțelor cauzei, chiar dacă recurentul indica expres asupra acestei contradicții (*Dulaurans v. France, 2000, §38*); Refuzul judecătorilor, fără vreun motiv, de a anula ordinul de eliberare din funcție, care era bazat pe un raport de evaluare a performanțelor anulat anterior de aceiași judecători (*Tel v. Turkey, 2017*); Anularea de către instanța de recurs a deciziei instanței de fond (prin care au fost acordate compensații prevăzute de legislația muncii) fără a explica în vreun fel acest lucru și fără a face referire la lege, care prevedea aceste compensații (*Andelković v. Serbia, 2013; Lazarević v. Bosnia and Herzegovina, 2020*).

56. Din nota informativă menționată rezultă că sintagma „hotărârea arbitrară” urmează a fi definită prin prisma jurisprudenței CtEDO. În jurisprudența sa, CtEDO deseori folosește împreună sintagmele „hotărârea arbitrară” și hotărâre „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, fără a face o distincție clară între ele. Nota informativă menționează totuși că „la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art.307 din Codul penal)”. Rezultă că în cazul hotărârii arbitrare, carența principală vizează încălcarea unei norme legale imperative, adică a unei prevederi normative care nu oferă nicio discreție judecătorului. Lipsa discreției poate rezulta din claritatea textului prevederii normative, fie din practica uniformă și clară de aplicare a normei. Această carență nu se poate datora unei simple greșeli, ci trebuie comisă cu bună știință sau ca urmare a unei erori inexplicabile.

Suntem în prezența unor asemenea situații atunci când instanța de judecată adoptă o hotărâre ce contravine unei norme imperative invocate participanții la proces sau de instanța judecătorească ierarhic superioară, fără a explica convingător de ce nu aplică acea normă.

57. Sub acest aspect urmează a fi reținute și constatările Curții Constituționale din Hotărârea nr.2 din 16.01.2025 (pct.149-150), potrivit căreia pentru a elucida înțelesul textelor contestate (inter alia "hotărâre arbitrară"), destinatarii pot avea în vedere, inclusiv, sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, *în cauza Bochan v. Ucraina (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62*, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, *în cauza Ballıktaş Bingöllü v. Turcia, 22 iunie 2021, §75*, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

58. Din textul recursului nu se constată în mod univoc vreun argument care ar justifica constatarea că decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe ar fi emise contrar normelor imperative aplicabile speței, precum și nici instanța de recurs nu a stabilit din textele hotărârilor contestate, raportate la circumstanțele cauzei.

59. Subsidiar, sintagma „*bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor*” se referă în substanță la aprecierea probatoriului.

60. Pentru admiterea unui recurs în baza acestei sintagme este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: a) hotărârea să se bazeze pe o apreciere eronată a probelor; b) aprecierea să fie vădit nerezonabilă; c) hotărârea contestată se bazează în mod determinant pe această apreciere.

61. Prin urmare, nu orice eroare în aprecierea probelor poate duce la admiterea recursului în temeiul art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, adică să fie evidentă pentru un profesionist și să nu poată fi explicată rațional. De asemenea, această eroare trebuie să fie determinantă pentru soluția din hotărârea contestată. Îi revine recurentului obligația să convingă instanța de recurs că aceste elemente sunt întrunite.

62. În speță, Roșca Maria a indicat drept temei a recursului faptul că instanțele de judecată inferioare ar fi apreciat în mod vădit nerezonabil probele din dosar. Cu toate acestea, Completul de judecată nu a stabilit că probele au fost apreciate arbitrar sau irațional de către instanțele de judecată ierarhic inferioare. Prin urmare, acest temei de recurs este vădit neîntemeiat.

63. Completul nu exclude că o hotărâre judecătorească poate fi atât „*arbitrară*”, cât și „*bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor*”,

însă fiecare din cele două sintagme urmează a fi invocate și bine argumentate separat.

64. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

65. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Roșca Maria, este unul vădit neîntemeiat. Or, recursul respectiv conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse anterior care au fost analizate și apreciate corespunzător de instanța de apel.

66. La caz, lipsește aparența unei încălcări a dreptului recurentei Roșca Maria la un proces echitabil garantat de art.6§1 CEDO.

67. De fapt, motivele recursului se referă la dezacordul recurentei cu soluția pronunțată de Curtea de Apel Cahul și nu relevă interpretarea contrară a legii, aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, fapt ce nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

68. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Roșca Maria conține în esență obiecții de fapt și de drept similare expuse anterior în cererea de apel care au fost analizate de către Curtea de Apel Cahul, fiind apreciate pe o cercetare multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

69. Completul de judecată remarcă că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data declarării recursului. Or, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate instanței de apel și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către instanța de apel, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

70. La fel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în

special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

71. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [*Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230*]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (*Luordo împotriva Italiei, pct. 85*). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (*Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45*).

72. Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (*Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, 11p.141, §39*). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (*a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A*).

73. Din considerentele redată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Roșca Maria, este vădit neîntemeiat și urmează a fi considerat inadmisibil.

74. În conformitate cu art.433 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură civilă, art.440 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibil recursul declarat de Roșca Maria.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecătorii

Ion Munteanu

Oxana Parfeni